

Najcenejši hobi, ki omogoča izražanje, doživljanje in druženje

Mihaela Jagodic Programska vodja pevskega festivala **Europa Cantat** o tem odmevnem dogodku

Med 16. in 25. julijem bo v organizaciji **Javnega sklada za kulturne dejavnosti** Republike Slovenije in Evropske zborovske zveze v Ljubljani potekal eden od največjih mednarodnih zborovskih festivalov **Europa Cantat 2021**. Festival se vsaka tri leta odvija v enem od izbranih evropskih mest. Pogovarjali smo se z Mihaelo Jagodic, programska vodjo tega pevskega festivala.

ZDENKO MATOZ

Glas oziroma petje je ena od najstarejših oblik komuniciranja in umetniškega izražanja. Raziskovalci trdijo, da so petje, ples in ritmično udarjanje po tolkalih univerzalne človeške značilnosti, ki ugodno vplivajo na utrjevanje ali spreminjanje vezi med pripadniki skupine ter to prenašajo v vsakdanje neglasbene dejavnosti. Biološke raziskave so pokazale, da zaznavanje in proizvajanje glasbe v telesu sprošča hormon oksitocin, tako imenovani hormon sreče, ki povzroča stanje večje čustvenosti. V skupinskem delovanju, petju, je torej ugodje ob skupinski izmenjavi čustvenih informacij, to ljudi pritegne.

V Evropi je najstarejša ohranjena glasba gregorijanski koral, najprej enoglasno petje, ki je služilo v liturgične namene. Po sodobnih gledanjih je nastajal več stoletij in dobil dokončno podobo v 8. in 9. stoletju, takrat so ga začeli tudi zapisovati.

Glas je najbolj praktičen inštrument, saj ga imamo vedno s sabo.

Zborovski pevci imamo podobno srečo kot plesalci – ničesar nam ni treba kupiti ali nositi s seboj,

da počnemo to, kar nam je všeč. Najcenejši umetniški hobi, ki omogoča izražanje, doživljanje in druženje.

Slovenci se imamo za narod pevcev. Verjetno jih ni veliko, ki nikoli niso prepevali v zboru, mar ne?

Vesela bi bila, če bi lahko postregla z natančno statistiko, a je ni. Skoraj ne poznam človeka, ki v življenju ne bi pel v zboru, ali pa vsaj poskusil, dokler mu žal niso rekli, da naj samo 'odpira usta'. Po ocenah na podlagi števil na vsakoletnih revijah pevskih zborov, števila pevskih zborov v šolah in števila cerkvenih pevskih zborov menimo, da je pri nas trenutno približno tri tisoč pevskih zasedb s približno 80.000 pevci. Zagotovo je to najštevilnejša kulturna dejavnost – pa ne samo pri nas, tudi marsikje drugje. V Evropi se je v metodološko korektno izpeljani spletni akciji popisa pevcev pred nekaj leti pokazalo, da najmanj enkrat mesečno pri organizirani obliki petja sodeluje 34 milijonov ljudi. Odstotki udeležbe po državah so različni, za Slovenijo so čisto pri vrhu. Tako zborovska dejavnost ni neka marginalna zgodba, ampak široko in množično gibanje. Izredno močno in razvito je tudi v Ameriki in Aziji.

Ste strokovnjakinja za zborovsko petje. Kako pa je s tem v sosednjih državah? So naše sosede tudi 'pevske velesile'?

Naše sosede imajo zelo različno tradicijo, organizacijo in podporo svojega zborovstva. Hrvaška ne sodi med zborovsko prepoznavne države, zbori v glavnem vztrajajo pri tradicionalnem hrvaškem repertoarju, ki ga redko dopolnjujejo s svetovno ali sodobno

literaturo, na mednarodni sceni v glavnem ne sodelujejo. Madžarska pa, ravno nasprotno, ima zelo veliko zborov, podpira jih tudi šolski sistem, nekaj jih je mednarodno prepoznavnih, imajo ogromno zborovske literature svojih skladateljev, ki se jo tudi izvaja po vsem svetu, kot na primer Bartókovo, Kodályevo, Bárdosevo in Ligetijevo.

V Avstriji večina ve za Dunajske dečke, ki jih je leta 1498 na dunajskem dvoru zasnoval Slovenec, takratni kantor, kasneje dunajski škof Jurij Slatkonja. Seveda poleg te avstrijske 'blagovne znamke' v Avstriji deluje veliko zborov, njihova zveza pa prireja veliko zanimivih projektov za popularizacijo dejavnosti. Največji razvoj je na področju zborovstva v zadnjih dvajsetih letih naredila Italija po ustanovitvi nacionalne zborovske mreže Feniarco. S premišljeno strategijo poleg množičnosti razvija tudi kakovost in postaja čedalje bolj zanimiva.

Nekateri slovenski zbori so kar odmevni po svetu.

Med zbori, ki izvajajo 'klasično' zborovsko literaturo, je trenutno v tujini najbolj iskan Dekliški zbor sv. Stanislava Škofijske klasične gimnazije Ljubljana pod vodstvom Helene Fojkar Zupančič. V zadnjih treh letih je bil izbran ali povabljen na dve mednarodno prepoznavni prireditvi za zborovske strokovnjake, svetovni zborovski simpozij *IFCM 2017* (vsaka tri leta je izbranih 24 zborov različnih zasedb in repertoarjev z vsega sveta) in nacionalno konferenco ameriških zborovskih dirigentov *ACDA 2018*, ki se je udeležil približno štiri tisoč strokovnjakov (bile so eden od petih neameriških vabljenih zborov). Poleg izvedb

zbor odlikujejo tudi atraktivni odrski nastopi.

Perpetuum Jazzile pa se je mednarodno uveljavil na področju vokalnega popa. Odlikujejo ga zanimive priredbe ter pravi šov nastopi, ki ustrezajo temu stilu, so nujni za atraktivnost in dodatno pritegnejo občinstvo, ki sicer ne hodi na zborovske koncerte. **Petje je zadnje čase vse bolj popularno tudi v obliki a capella scene, na kateri delujejo predvsem manjše vokalne zasedbe.** Male vokalne zasedbe so aktivne že dolgo, prevladovali so predvsem okteti, pred leti pa se je pri nas postavila na noge tako imenovana a cappella vokalna glasba. A cappella pomeni vse, kar je izvajano brez spremljave, a se ožje uporablja za poimenovanje zvrsti petja, pri katerem skupine izvajajo na primer pop, jazz, etno glasbo in z glasovi oponašajo glasbila ter ritem sekcijo. Hkrati s njimi so nastali različni festivali, ki so pomagali pri razvoju: najprej državni festival **Sredi zvezd** v Žalcu, nato **Oplotnica PopjazzFest**, **Vokalne igre** v Celju ter festival **Popjazziada** v Ljubljani v organizaciji vokalne skupine Jazzva, ki je prerasel vse druge ter se razvil v zanimiv večdnevni vsakoletni mednarodni festival.

Pevska raznolikost je temeljno gonilo festivala Europa Cantat. Festival ima več namenov. Pripeljati v Slovenijo raznovrstno zborovsko ponudbo za razširitev glasbenih obzorij, pripeljati mednarodno uveljavljene mentorje/izvajalce, predstaviti slovensko glasbo in izvajalce svetu ter poiskati nove zanimive povezave zborovske dejavnosti z drugimi področji za nadaljnji razvoj in razširitev možnosti delovanja.

Festival je razdeljen na več delov.

Prvi sklop so delavnice, ki so namenjene pevcem ali dirigentom, skladateljem in ljudem, ki se profesionalno ukvarjajo s petjem. Na predavanjih se bomo posebej posvetili temam, ki niso samo pevske, ampak povezujejo petje z nevroznanostjo, ekonomijo, kariernim načrtovanjem in socialnim

delom.

Drugi sklop programa so koncerti, nastopi sodelujočih zborov, vabljenih vrhunskih tujih skupin in sklop *Prisluhni Sloveniji*, v okviru katerega bodo slovenski zbori predstavili tuji javnosti vse, kar se nam zdi pomembno, da ta sliši in si ustvari sliko o raznolikosti ter zanimivosti naše glasbe za različne zasedbe.

Tretji sklop so prireditve, ki ga povezujejo z drugimi področji, od zborovske fotopromenade v parku Tivoli do prve revije domačih in mednarodnih umetnostnih drsalcev, ki bodo svoje plesse izvedli na žive izvedbe pevskih zborov v ledeni dvorani Hale Tivoli. Pripravljamo še koncert pevskih družin – pojoče domove –, nastope malih pevskih skupin na vrtovih ali terasah gostiteljev in še je tega.

Rok za prijave je potekel. Koliko pevcov in pevk, zborov in skupin iz koliko držav se je prijavilo?

Prejeli smo prijave 2500 udeležencev iz 27 držav. Med njimi so 102 zbora, 101 skupina (sem štejemo pare, družine, skupine prijateljev), ostalo pa so posamezniki.

Je bilo veliko zanimanja, glede na to, da je zaradi zdravstvene krize organizacija takšnega festivala velik izziv, ki zahteva veliko potrpežljivosti in iznajdljivosti?

Število prijav je preseglo naša pričakovanja. Počasčeni smo in veseli prav vsakega. Ljudje si res želijo, da bi zbori, ki dobesedno molčijo skoraj vse leto, lahko ponovno zaživel. Zavedamo se, da je to velika odgovornost, in vse moči usmerjamo v varno izvedbo festivala. Trenutno smo v stiku s pristojnimi institucijami ter si prizadevamo, da bi do konca aprila od njih dobili potrditev za želeno obliko izvedbe festivala, in spremljamo festivalsko načrtovanje za letošnje poletje v tujini.

V organizacijski ekipi trenutno iščemo dodatna, večja in zunanja prizorišča, prilagajamo programe zunanjim odrom, kjer je mogoče, spreminjamo kombinatoriko koncertov in vaj ter raziskujemo

dodatne možnosti videoprenosov za tujce, ki se zaradi zdravstvenih razmer niso mogli prijaviti, in domače gledalce, ki bi si želeli ogledati kak koncert.

Festival ni tekmovalni. Torej je v ospredju veselje do petja in druženje?

Druženje je trenutno velika potreba nas vseh, ne le pevcov. Festival je priložnost, da se družijo ljudje, ki imajo skupno veselje, hobi in interese. A po naših izkušnjah želijo na delavnicah vedno narediti čim več, se veliko naučiti.

Namen festivala ni tak, kot na primer na svetovnem zborovskem simpoziju, ki se ga udeležijo strokovnjaki, nastopajo pa po vsem svetu izbrani odlični zbori. Namen festivala je pevcem in strokovnjakom omogočiti petje, spoznati čim več zanimive literature in peti pod vodstvom določenega dirigenta. Potem se to lahko doma naprej izdeluje do perfekcije in postavi na oder. Tudi obiskovanje koncertov je izobraževanje, širjenje glasbenega obzorja vsem, ki vodijo zборе. Za vrhunske nastope bomo poskrbeli z vabljenimi gostujočimi skupinami.

Med udeleženci festivala so 102 zbora, 101 skupina (pary, družine, skupine prijateljev) ter posamezniki.

Biološke raziskave so pokazale, da zaznavanje in proizvajanje glasbe v telesu sprošča hormon oksitocin, tako imenovani hormon sreče, ki povzroča stanje večje čustvenosti.

Mihaela Jagodic je povedala, da bo na festivalu sodelovalo kar 2500 udeležencev iz 27 držav. FOTO JOŽE SUHADOLNIK